

Клименко А.В.

к.ф.-м.н., доцент НТУУ «КПІ»

О НАЛОГЕ НА ДОБАВЛЕННУЮ СТОИМОСТЬ ПОД ТРЕМЯ УГЛАМИ ЗРЕНИЯ

Исследуется налог на добавленную стоимость (НДС) под тремя углами зрения. С одной стороны, НДС – это надбавка к фактической себестоимости плюс прибыль, с другой стороны, НДС – это 16,(6)% от объема реализованной продукции, с третьей, НДС – это 20% от добавленной стоимости.

Ключевые слова: НДС, налоговый кредит, налоговые обязательства, добавленная стоимость.

Klimenko A.V.

Candidate of Physics and Mathematics, assistant professor NTUU «KPI»

VALUE ADDED TAX UNDER THREE POINTS OF VIEW

Value added tax (VAT) is studied from three points of view. On the one hand, VAT is a premium of 20% to the actual cost plus a profit. On the other hand, VAT is 16,(6)% of the volume of sales product. Besides, VAT is 20% of value added.

Keywords: VAT, tax credit, tax liabilities, added value.

Шевчук Н.А.

к.т.н., доцент НТУУ «КПІ»

Міхневич В.І.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ДОСЛІДЖЕННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ СОБІВАРТІСТЮ ПРОДУКЦІЇ

Стаття присвячена дослідженню вітчизняних та зарубіжних методів управління собівартістю, визначенню їхніх переваг та недоліків. Розглянуто традиційні та новітні підходи до калькуляції витрат на виробництво продукції, сферу їх застосування та ефективність. Запропоновано найбільш доцільний метод для використання на українських підприємствах у зв'язку з тенденцією зниження частки постійних витрат у структурі собівартості продукції.

Ключові слова: попередільний метод, позамовний метод, нормативний метод, ABC-метод, таргет-костинг, CVP-аналіз, кост-кліринг, LCC-аналіз, методи EVA, стандарт-костинг, кайзер-костинг, директ-костинг.

Вступ. Собівартість продукції є одним із найважливіших показників діяльності підприємства, який впливає на рентабельність і самоокупність

підприємства. Крім того, собівартість продукції визначає ступінь досягнення стратегії зниження витрат у зміцненні конкурентоспроможності підприємства [1].

Облік виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції є найважливішою ланкою бухгалтерського обліку підприємства. Управління підприємством у цілому та за функціями управління неможливе без отримання достатньої, достовірної, облікової та оперативної інформації.

Різні аспекти обліку витрат та калькулювання собівартості продукції досліджувалися багатьма вченими. Однак окремі наукові положення залишаються ще дискусійними. До них належать: з'ясування сутності методу обліку витрат і методу калькулювання собівартості продукції, розробка науково обґрунтованих принципів їх класифікації; економічний зміст собівартості та склад витрат, які її формують; групування витрат за статтями і об'єктами калькуляції тощо.[4]

Проблема калькулювання собівартості та обліку витрат розглянута в працях І. Басманова, П. Безруких, М. Білухи, Ф. Бутинця, С. Голова, І. Житної, Ю. Кузьмінського, В. Линника, Є. Мниха, Я. Соколова, В. Сопка, М. Чумаченка, М. Врублевський, Т. Карпова.

Постановка задачі. Метою статті є дослідження традиційних та сучасних методів формування та управління собівартістю, вибір найефективніших з них.

Завдання статі – проаналізувати методи управління собівартістю, визначити їх переваги та недоліки, а також запропонувати найдоцільніші для застосування вітчизняними підприємствами.

Результати дослідження. На українських підприємствах застосовуються такі методи калькулювання собівартості:

1. Попередільний метод застосовується в галузях і на підприємствах, де продукція в ході технологічного циклу послідовно проходить декілька стадій.

2. Позамовний метод калькуляції собівартості застосовується на підприємствах з одиничним або серійним типом виробництва, де випускається унікальна продукція по спеціальних замовленнях.

3. Нормативний метод обліку витрат на виробництво застосовують для щоденного виявлення відхилень від діючих норм на виробництво з метою запобігання надмірних витрат коштів підприємства [1].

На сьогоднішній день у світовій практиці розробляються безліч нових методів калькуляції. Серед них найбільш поширеними є такі: АВС-метод, таргет-костинг, СVP-аналіз, кост-кліринг, LCC-аналіз, методи EVA, стандарт-костинг, кайзер-костинг, директ-костинг.[5]

Переваги системи «стандарт-кост» перед іншими системами обліку витрат на виробництво полягають у наступному: система використовується для прийняття рішень, особливо якщо стандарти розроблені окремо за змінними елементами витрат, а також при правильно встановлених цінах на матеріали і нормах витрат на робочу силу; на підставі встановлених стандартів можна заздалегідь визначити суму очікуваних витрат на виробництво і реалізацію виробів, обчислити собівартість одиниці виробу для визначення цін, а також скласти звіт про прибутки та збитки. Дослідження показали, що система має і недоліки. Важко

скласти стандарти згідно з технологічною карткою виробництва. Зміна цін ускладнює обчислення незавершеного виробництва і вартості залишків готових виробів на складі. У разі виконання підприємством різних за характером і типом замовлень за порівняно короткий час обчислювати стандарт на кожне замовлення незручно.

ABC-метод, або облік витрат на основі видів діяльності. Згідно з цим методом діяльність підприємства розглядається як процеси або робочі операції. Сума витрат впродовж періоду або на певний вид продукції визначається на основі витрат на здійснення сукупності відповідних процесів і операцій. Застосування цього методу передбачає виокремлення видів діяльності і операцій за ними, розширення наявної системи управлінського обліку. Перевагами даного методу є підвищення обґрунтованості віднесення накладних витрат на конкретний продукт; точніше калькулювання собівартості; забезпечення взаємозв'язку отриманої інформації з процесом формування витрат.

Таргет-костинг застосовується на етапі проектування нового виробу або модернізації застарілої продукції. В основу ідеї методу покладено поняття цільової собівартості. Даний метод розглядає собівартість не як заздалегідь розрахований за нормативами показник, а як величину, до якої повинна прагнути організація, щоб запропонувати ринку конкурентний продукт. Тому завдання таргет-костинг – розробка виробу (послуги), кошторисна собівартість якого дорівнює цільової собівартості. Якщо новий виріб такий, що неможливо домогтися його цільової собівартості, не погіршивши при цьому якості, приймається рішення про те, що цей виріб не буде розроблено та впроваджено у виробництво.[2]

Ще одним новітнім методом управління собівартістю є кайзер-костинг. Він застосовується для досягнення цільової собівартості, але на відміну від таргет-костингу, полягає в постійному вдосконаленні якості процесів на всьому підприємстві за участі всіх його працівників, що дає можливість зменшити непродуктивні витрати. Перевагою кайзер-костингу є те, що він забезпечує постійне зменшення витрат і утримання їх на заданому рівні, а основним недоліком є необхідність мотивації працівників і корпоративної культури, що підтримує залучення персоналу в діяльність підприємства. Взаємодія методів таргет-костингу та кайзер-костингу дасть змогу ефективно управляти собівартістю.

Кост-кліринг – один з найжорсткіших методів управління витратами. В результаті його застосування відбувається зменшення витрат на оплату праці і, як наслідок, скорочення штату працівників, вивільнення і продаж не використовуваних або мало використовуваних активів, повне або значне зменшення витрат на соціальну сферу. Метою кост-клірингу є швидке скорочення витрат підприємства без шкоди для його діяльності та перспектив розвитку. Також даний метод орієнтований більше на витрати, що виникають у внутрішньому і у зовнішньому середовищі. Отже, перевагою кост-клірингу є те, що він дає можливість скоротити витрати підприємства, а недоліками – значна жорсткість, бо він передбачає зменшення витрат на заробітну плату і скорочення персоналу;

використання його час від часу або лише у окремих підрозділах підприємства не дасть очікуваних результатів.

Ще одним методом управління витратами є CVP-аналіз, тобто аналіз точки беззбитковості. Даний метод ґрунтується на зіставленні трьох величин – витрати підприємства, доходи від реалізації й отриманого прибутку, залежність яких дає можливість визначити виторг від реалізації, що за відомих величин постійних витрат підприємства і змінних витрат на одиницю продукції забезпечить беззбитковість діяльності та запланований фінансовий результат. Перевагами даного методу є те, що він дає можливість визначити обсяг продажу, при якому досягається беззбитковість виробництва або заданий фінансовий результат, а також простота, наочність і оперативність методу. До недоліків можна віднести:

- поділ витрат підприємства на змінні, які лінійно залежать від обсягу продукції, і постійні, які від нього не залежать, що на практиці зробити досить складно;

- будь-яка зміна наявних у моделі чинників може суттєво змінити кінцевий результат;

- ґрунтується на припущенні, що продуктивність праці, яка безпосередньо визначає змінні витрати, не залежить від масштабу й не змінюється в часі.

CVP-аналіз доцільно використовувати підприємствам, для яких важливо визначити, яку продукцію і в якому обсязі необхідно виробляти для одержання більшого прибутку.[3]

Висновки. Вітчизняні методи калькулювання собівартості не є досконалими і не завжди враховують особливості виробничої діяльності підприємства. Тому доцільно використовувати зарубіжний досвід, запроваджуючи нові методи формування собівартості, та поєднуючи існуючі. Для ефективної та високорентабельної діяльності підприємства на даний час та у перспективі повинні також застосовувати сучасні та новітні методи управління витратами. Тобто крім традиційних – директ-костинг, стандарт-костинг, пробувати застосовувати таргет-костинг, CVP-аналіз, кост-кліринг, LCC-аналіз, методи EVA, ABC-метод. На нашу думку, на сучасних українських підприємствах найдоцільніше використовувати ABC-аналіз, тому що у результаті впровадження у виробництво досягнень науково-технічного прогресу, тотальної автоматизації і механізації виробництва частка прямих витрат у собівартості постійно знижується. Тобто стає зрозумілим, що для сучасного підприємства характерним має стати пошук шляхів управління не стільки прямими, скільки накладними витратами. А це ефективно та раціонально може бути здійснено за допомогою ABC-аналізу. Але, все ж таки, підприємство повинно самостійно обрати метод, який буде найефективнішим саме для його виду і напрямків діяльності.

Перелік посилань

1. Краєва Я. В. Методи обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції // Держава та регіони. – 2007. – №5. – С.168–171

2. Попюк А. М. Порівняльна характеристика обліку витрат в Україні та за кордоном / Науковий вісник БДФА. – Чернівці 2008. – Вип. 2. – С.401–406.

3. Маренич Т. Бухгалтерський облік і аудит// Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції – 2006. – № 12. С. 19–25

4. Білоусова І. Бухгалтерський облік і аудит // Методи обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції – 2006. – №9. С. 3–5

5. Пилипенко О. О. Управління витратами на сучасних підприємствах // Формування ринкових відносин в Україні. – №12. – 2008. – С.8–9.

Шевчук Н.А.

к.т.н., доцент НТУУ «КПІ»

Михневич В.И.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ИССЛЕДОВАНИЕ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ И ЗАРУБЕЖНЫХ МЕТОДОВ УПРАВЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТЬЮ ПРОДУКЦИИ

Статья посвящена исследованию отечественных и зарубежных методов управления себестоимостью, определению их преимуществ и недостатков. Рассмотрены традиционные и новейшие подходы к калькуляции затрат на производство продукции, сфера их применения и эффективность. Предложен наиболее целесообразный метод для использования на украинских предприятиях в связи с тенденцией снижения доли постоянных затрат в структуре себестоимости продукции.

Ключевые слова: попередельный метод, позаказный метод, нормативный метод, ABC–метод, таргет-костинг, CVP-анализ, кост-клиринг, LCC-анализ, методы EVA, стандарт-костинг, кайзен-костинг, директ-костинг.

Shevchuk N.A.

candidate of Engineering, assistant professor NTUU «KPI»

Mikhnevych V.I.

student FMM NTUU «KPI»

RESEARCH OF DOMESTIC AND FOREIGN PRODUCTION COST MANAGEMENT TECHNIQUES

The article is devoted to domestic and foreign methods of cost determination of their advantages and disadvantages. Traditional and innovative approaches to calculating the costs for the production, their scope and effectiveness are examined. The most expedient method is offered for the use on the Ukrainian enterprises in connection with the tendency of reduction of fixed costs in the structure of production costs.

Keywords: stage method, nonlinguistic method, standard method, ABC-method, target-costing, CVP-analysis, Costa clearing, LCC-analysis, methods of EVA, the standard-costing, Kayzen-costing, direct costing.
